

Zahtevki po enkratnem izplačilu poklicne pokojnine je le oblika zlorabe za namen promocije sindikata

V zadnjem obdobju je večje število pripadnikov Slovenske vojske podalo zahtevke za izplačilo privarčevanih sredstev v enkratnem znesku iz naslova poklicne pokojnine, katerim pa Kapitalska družba d.d. (KAD) pogojuje izplačilo privarčevanih sredstev s prekinitvijo delovnega razmerja. Do večjih denarnih sredstev ni mogoče priti po bližnjicah. Prav tako zaščita socialnih pravic ni igra na srečo. Zato Sindikat vojske, obrambe in zaščite (SVOZ) posreduje pojasnila, s katerimi želimo zaščititi socialne pravice pripadnikov Slovenske vojske ter opozoriti na pomen socialne varnosti vseh državljanov Republike Slovenije.

Obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje (poklicna pokojnina) zagotavlja posebno obliko socialne varnosti zaposlenim na zdravju škodljivih delovnih mestih oziroma na delovnih mestih, ki jih po določeni starosti ni mogoče več opravljati. Zaposleni na teh delovnih mestih so upravičeni do poklicne pokojnine ter dodane pokojninske dobe in sicer štiri ali več mesecev za vsako leto opravljanja dela, kar je odvisno od delovnega mesta.

Pogoji za pridobitev poklicne pokojnine so vezani na predpisano minimalno starost, ki je različna glede na mesece dodane pokojnine dobe ter na izpolnjeno pokojninsko dobo, ki mora skupaj z dodano dobo znašati najmanj 40 let.

Z uvedbo obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja je zakonodajalec omogočil tudi delavcem, ki imajo sicer zaradi starosti omejitve pri opravljanju svojega poklica več pravic. Ker gre za pravico zaposlenega oziroma pripadnika, predstavlja ta pravica dolžnost delodajalca da redno vplačuje določena sredstva na osebni račun obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlenega, s katerim lahko razpolaga zaposleni. Vendar pa zaposleni kljub dejstvu, da gre za njegov osebni račun ne more in ne sme prosto razpolagati z vplačanimi prispevki delodajalca pred izpolnitvijo normativno opredeljenih pogojev. Ker gre za posebno obliko socialnega varstva, pri katerem je zakonodajalec dolžan zaščititi interes zaposlenega je pričakovano, da bo zakonodajalec zaradi morebitnega pohlepa, naivnosti in očitnega izsiljevanja preprečil izplačilo privarčevanih sredstev v enkratnem znesku. Zato je SVOZ dolžan pojasniti pravice in hkrati dolžnosti zaposlenih, katerim država zagotavlja obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje.

5. odstavek 206. člena ZPIZ določa, da ima zavarovanec, ki je v Slovenski vojski opravljal vojaško službo najmanj 10 let in ne namerava uveljavljati poklicne pokojnine, pravico zahtevati, da se mu sredstva, ki jih ima na računu pri skladu, izplačajo v enkratnem znesku. Izplačilo v enkratnem znesku je posebna oblika pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki predstavlja za zaposlene posebno obliko pravice. KAD bo zavarovancu izplačal izplačilo v enkratnem znesku, če bo delavec prekinil delovno razmerje oziroma ne bo več opravljal nalog na delovnih mestih, kjer po določeni starosti ni mogoče več opravljati dela. V primeru, če pripadnik ob

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)

206. člen

(enkratno izplačilo sredstev)

(5) Ne glede na določbe tega zakona ima zavarovanec, ki je najmanj 10 let opravljal vojaško službo v Slovenski vojski ter ne namerava uveljavljati poklicne pokojnine, pravico zahtevati, da se mu sredstva, ki jih ima na računu pri skladu, izplačajo v enkratnem znesku. Enako pravico ima tudi zavarovanec, ki je poklicni vojak in se mu odpove pogodba o zaposlitvi na obrambnem področju na podlagi zakona zaradi starostne omejitve opravljanja vojaške službe. V tem primeru zavarovanec ni upravičen do drugih pravic iz naslova poklicnega zavarovanja.

enkratnem izplačilu denarnih sredstev namerava nadaljevati z opravljanjem vojaške službe, pa takšna zahteva po enkratnem izplačilu predstavlja preprosto izsiljevanje. V praksi to pomeni, da bi se pripadnik lahko poklicno upokojil bistveno kasneje, kar pa zagotovo predstavlja obliko izsiljevanja. Glede na negativno sodno prakso se je pripadnik Slovenske vojske dolžan upokojiti ob izpolnitvi pogojev oziroma mu preneha delovno razmerje. Vsak državljan, ki se je zaposlil na delovno mesto, kjer so zaradi posebnih pogojev in omejitev predvidene posebne oblike socialnega varstva oziroma doba s povečanjem, bi se moral zavedati, da zaradi posebnih pogojev ni mogoče opravljati naloge na teh delovnih mestih po določeni dopolnjeni starosti.

Ker med pripadniki krožijo različne oblike zahtevkov oziroma obrazcev ter tudi neresnice, vam v nadaljevanju podajamo nekaj ključnih opozoril.

Omenjena določba zakona sicer pri tovrstnih izplačilih ne opredeljuje posebnega pogoja odpovedi delovnega razmerja, saj pravica po enkratnem izplačilu izhaja že iz splošnih opredelitev ZPIZ-a, kjer so opredeljeni pogoji za pridobitev poklicne pokojnine oziroma drugih oblik pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Tako je logično, da zavarovanec pridobi pravico iz pokojninskega ali invalidskega zavarovanja šele ob izpolnjevanju normativno opredeljenih pogojev. Prenehanje delovnega razmerja je dejansko eden izmed pomembnih pogojev v številnih primerih iz pokojninskega zavarovanja.

Posebej smo opredelili socialne pravice kot človekove pravice, zaradi česar je dolžnost države, da varuje pravice zaposlenih, ter da tudi preko sodne poti ni mogoče izsiljevati.

Da gre v številnih primerih za preprosto zavajanje in le za promocijo sindikata SVS, opredeljujejo tudi grožnje o podajanju kazenskih ovadbah zaradi morebitnega enkratnega izplačila. Vsakdo si želi prejeti denarna sredstva v enkratnem izplačilu, še posebej v večjih vsotah. Vendar na tako enostaven način priti do denarnih sredstev zagotovo ni mogoče. Vsak zaposleni oziroma državljan mora sam oceniti tveganja in presoditi smiselnost ter upravičenost zahtevati izplačila večjih denarnih sredstev pod grožnjami kazenskega pregona. Šele čez čas posamezniki spoznajo, da je šlo le za zavestno zavajanje. Pogosto pa so takšna tveganja povezana z dodatnimi stroški, ki jih na koncu poravnava zaposleni sam.

Finančne prevare bi se v Sloveniji lahko omejile, v kolikor ljudje ne bi dopustili te možnosti. Pogosto nekatere ljudi v prevare vodi le pohlep oziroma potreba po denarju. Gre namreč za splet različnih okoliščin, ki jih privabi v sistem, tudi namerno zavajanje SVS, na primer za potrebo po denarju, finančno nepismenost, tako imenovano "kupovanje zgodbe", in to da izkušnje drugih ljudi jemljejo kot dokaz verodostojnosti.

Socialno varstvo je človekova pravica

Država je v Ustavo zapisala že v načelni opredelitvi Slovenije, da je pravna in socialna država, predvsem zaradi interesa državljanov. Pravica do socialne varnosti državljanov je v slovenski Ustavi še izrecno priznana kot človekova pravica. Danes ni sprejemljivo drugačno kot enotno, nedeljivo pojmovanje človekovih pravic, ki poleg civilnih in političnih obsegajo tudi temeljne socialne pravice, kar je predvsem izraz deklariranega vrednostnega sistema sodobne družbe, ki v središče postavlja človeka, kot posameznika in kot člana družbenega sistema, ter je tato zavezana k spoštovanju človekovega dostojanstva kot temeljne vrednote, iz katere izhajajo posamezne človekove pravice.

Ustava RS

50. člen

(pravica do socialne varnosti)

Državljeni imajo pod pogoji, določenimi z zakonom, pravico do socialne varnosti.

Država ureja obvezno zdravstveno, pokojninsko, invalidsko in drugo socialno zavarovanje ter skrbi za njihovo delovanje.

Vojnim veteranom in žrtvam vojnega nasilja je zagotovljeno posebno varstvo v skladu z zakonom.

Pravica do socialne varnosti je vključena v najpomembnejše mednarodne dokumente s področja človekovih pravic: v Splošno deklaracijo človekovih pravic, v Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, v Evropsko socialno listino, itd., ki zavezujejo tudi Slovenijo.

Ker je pravica do socialne varnosti človekova pozitivna pravica pomeni, da je za njeno uresničevanje potrebno določeno aktivno delovanje države. Država je zavezana z ustreznimi ukrepi zagotoviti vzpostavitev in delovanje sistema socialne varnosti, iz katerega bodo za posameznika izhajala določno urejena in pravno zavarovana upravičenja. Aktivnost države, ki jo zahteva navedena ustavna določba, se nanaša na njeno zakonodajno, izvršilno in sodno funkcijo.

Država je dolžna z ustrežno normativno aktivnostjo oblikovati pravno podlago sistema socialne varnosti, določiti pravice, upravičence, pogoje in obseg dajatev, zagotoviti ustrezen sistem financiranja, vzpostaviti potrebno institucionalno strukturo za delovanje sistema in nenazadnje zagotoviti tudi učinkovito uveljavljanje posameznih pravic, vključno z njihovim sodnim varstvom.

Pravica do socialne varnosti, ki naj zagotavlja dostojno življenje, je tesno povezana s pravico do osebnega dostojanstva in varnosti iz 34. člena in s pravico do varstva človekove osebnosti, ki je vsebovana v 35. členu. Sistem človekovih pravic s področja socialne varnosti pa je v Ustavi dograjen še z nekaterimi konkretnije opredeljenimi pravicami, predvsem iz 2. odstavka 50. člena, kjer so izrecno navedeni zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanja, ki torej že po imperativni normi Ustave morajo biti vzpostavljeni ter druga socialna zavarovanja, ki jih država lahko vzpostavi, so prav tako varovana v okviru navedene ustavne določbe.

Da bi »riba zagrizla v vabo«, mora biti lačna. Podobno je z ljudmi, ki se vključujejo v tako imenovane enkratne priložnosti, o tem širijo pozitivno mnenje, kar povzroči, da temu zaverovano sledijo tudi mnogi drugi. SVOZ tovrstnih tožbenih zahtevkov ne odobrava in temu odločno nasprotuje. Vsak zaposleni se mora najprej seznaniti oziroma izobraziti o pomenu socialnega varstva ter predvsem o pravicah, ki niso preproste in samoumevne. Predvsem pa je pomembna pozitivna sodna praksa.

Pogosto ugotavljamo, da zaposleni niso seznanjeni z vsemi možnostmi oziroma pravicami, ki jih daje sistem socialnega varstva. Še posebej pripadniki niso seznanjeni s pravicami iz naslova poklicne pokojnine, zato v nadaljevanju podajamo nekaj opredelitev ZPIZ v zvezi s poklicnim upokojevanjem, saj so le te določbe pomembne za pripadnike Slovenske vojske.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
(ZPIZ-2)

204. člen
(pogoji za pridobitev pravice)

(3) Ne glede na določbe tega člena, pridobi zavarovanec pravico do poklicne pokojnine, ko znaša njegova pokojninska doba, skupaj z dodano dobo najmanj 40 let in ko glede na stopnjo povečanja na delovnem mestu, kjer se je v skladu s prejšnjimi predpisi zavarovalna doba štela s povečanjem, doseže naslednjo starost:

STOPNJA	STAROST
12/14	56
12/15	55
12/16	54
12/17	53
12/18	52

Stopnja starosti je enaka za moške in žensk.

Naslednja izredno pomembna zahteva pri urejanju pravic iz sistema socialne varnosti je prepoved retroaktivnosti (155. člen) in spoštovanje načela varstva zaupanja v pravo kot enega od načel pravne države (2. člen).

Zakonska ureditev pravice do socialne varnosti izrecno napoveduje Ustava v 1. odstavku 50. člena, kjer lahko posamezne kategorije zavarovancev v primerih in na način, določenih v zakonu, izjemoma pridobivajo in uveljavljajo pravice do pokojnine pod ugodnejšimi pogoji. Taka posebna ureditev sama po sebi ni v nasprotju z ustavo. Vsekakor pa morajo ugodnosti, ki jih zakonodajalec glede upokojevanja določi posameznim skupinam prebivalcev, imeti tehtne in razvidne razloge, biti morajo po svoji teži v mejah tehtnosti teh razlogov in v sprejemljivem razmerju s splošno ureditvijo pravic do pokojnine, z dotedanjo ureditvijo enakega posebnega področja in s splošnimi družbenimi razmerami, da ne bi nasprotovala določbi 2. člena o Republiki Slovenije kot pravni in socialni državi.

Določitev različnih pogojev in meril za odmero pravic iz pokojninskega zavarovanja je v pristojnosti zakonodajalca in ni v neskladju z Ustavo, če (taka različnost) temelji na legitimnih ciljih in so ukrepi za doseg te ciljev določeni racionalno ter sorazmerno glede na objektivno ugotovljene razlike med zavarovanci. Zakonodajalec je torej pooblaščen in dolžan, da določi pogoje in obseg pravic, ki gredo zavarovancem iz obveznega pokojninskega zavarovanja, pri čemer mora zakonska ureditev zagotavljati posamezniku socialno varnost in njegovo enakost pred zakonom.

Spodbujanje pravic zaposlenih, blaginja in dobro počutje so temeljne vrednote, za katere si morajo prizadevati sindikati in zaposleni skupaj. Zaščita socialnih pravic ne sme biti enaka igri na srečo, zato je nevednost in naivnosti moč tistih, ki na račun drugih odlično poskrbijo za svoje koristi.

SVOZ

Parafiran dogovor s sindikati glede poročna tretje četrtine odprave plačnih nesorazmerij

Parafiran dogovor s sindikati glede poročna tretje četrtine plačnih nesorazmerij v osnovnih plačah javnih uslužbencev v obdobju 1.10.2010 do 31.5.2012 so minister Virant in predstavnika obeh sindikalnih pogajalskih skupin v četrtek, 07.11.2013, parafirali dva dokumenta in sicer:

1. Izjavo o stopnji usklajenosti besedila predloga zakona o načinu izplačila razlike v plači zaradi odprave tretje četrtine nesorazmerij v osnovnih plačah javnih uslužbencev, katere priloga so tudi člani omenjenega zakona ter
2. Izjavo, v kateri se Vlada RS zavezuje, da bo kljub poplačilu tretje četrtine spoštovala in v letu 2014 izvedla vse obveznosti iz Stavkovnega sporazuma in Dogovora o dodatnih ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju.

S tem je bil sklenjen načelni dogovor o izplačilu tretje četrtine odprave plačnih nesorazmerij, ki ga je država dolžna poravnati zaradi izgubljenega sodnega spora s sindikati.

Višje delovno in socialno sodišče v Ljubljani je namreč ugotovilo, da je Republika Slovenija kršila 50. člen Kolektivne pogodbe za javni sektor, ker javnim uslužbencem, ki so bili do odprave nesorazmerij upravičeni za čas 1.10.2010 do 31.5.2012, ni priznavala in ne izplačevala tretje četrtine plačnih nesorazmerij v osnovnih plačah. Omenjeno neplačevanje izhaja iz podpisanega Aneksa št. 4 h Kolektivni pogodbi za javni sektor (leta 2010), s katerim se je odpravo tretje in četrte četrtine plačnih nesorazmerij odložilo v dve zaporedni leti po letu, v katerem bo gospodarska rast preseгла 2,5 %. To pa je pomenilo retroaktivni poseg v pridobljene pravice javnih uslužbencev.

Kot navaja predlagani zakon, je poplačilo tretje četrtine plačnih nesorazmerij predvideno v dveh obrokih: prvi najkasneje februarja 2014, drugi pa najkasneje do januarja 2015, oba obroka bosta izplačana skupaj z zakonitimi zamudnimi obrestmi.

Minister Virant je po sestanku s sindikati ocenil, da je dogovorjena rešitev problema poplačila tretje četrtine plačnih nesorazmerij pravno najbolj varna in zanesljiva, saj gre za zakon, ki državo zavezuje k poplačilu dolga. Menil je, da je nerazumno, da bi zdaj še kdo vlagal izvršbe.

Parafirana dokumenta bodo zdaj preučili organi posameznih sindikatov in se opredelili do njune vsebine.

Zato članom SVOZ predlagamo, da počakajo z vlaganjem individualnih tožbenih zahtevkov zaradi poplačila tretje četrtine plačnih nesorazmerij. Pri tem bližnjica za dejansko izplačilo ne obstaja, s čimer so povezani tudi dodatni stroški. Individualni tožbeni postopki na delovnem in socialnem sodišču ne bodo realizirani prej kot v dveh letih, predvsem zaradi obremenjenosti sodišča. Prav tako vsak član potrebuje natančno opredeljen znesek v tožbenem zahtevku, zato je sestavni del tožbenega zahtevka tudi informativni izračun, česar pa zaposleni še niso prejeli. Le s pavšalnimi zneski ni mogoče vlagati in zaključiti sodnega postopka. Ker imajo zaposleni različne zneske in le ti med seboj niso primerljivi, bi lahko prišlo tudi do netočnih zneskov. Na takšen način reševanje tožbenih zahtevkov in izplačil bi bilo gotovo realizirano bistveno kasneje od sprejetega dogovora. Skratka, postopek bi se v tem primeru zavlekel na daljši rok, kot je to predvideno v sklenjenem dogovoru.

SVOZ oziroma Konfederacija sindikatov 90 (KS 90) bosta še naprej poskušala doseči čim hitrejše izplačilo poročuna tretje četrtine in ne želimo le podajati obljub.

Svet SVOZ